

ENERGETICKÁ KRIZE

(Kdy nastane a jak jí čelit?)

V poslední době začíná na hlavu nezbedného lidstva dopadat jedna krize za druhou. Společenská, ekonomická, ekologická, diplomatická, osobní, manželská, politická, hospodářská a já už nevím která. Některé z nich (např. tu osobní) mohu třeba pozorovat sám na sobě, o některých dalších se dovídám jen z projevů tlustých pánů se zlatými brejličkami, kteří vévodí za řečnickými pulty v hlavním vysílacím čase večerních televizních zpráv a o některých krizích jsem jaktěživ neslyšel a možná také jaktěživ neuslyším.

Zkrátka krize jsou nyní velmi populární a doslova se na nás valí ze všech stran. Mnohé z nich jsou jen uměle vykonstruované, poněvadž na krize se dá dokonale vymlouvat, omlouvat své nedostatky a využít jich jako důvod k nepopulárním krokům. Uvedu několik příkladů: zaměstnavatel sníží svým zaměstnancům platy z „důvodu finanční krize“, Topolánek s Paroubkem se výjimečně shodnou a chtějí jmenovat eurokomisařem premiéra Fischera, jelikož se naše malá země otrásá v krizi politické, nebo, abych nechodil tak daleko, nemohl jsem napsat úkol do slohu, protože jsem zrovna trpěl tvůrčí krizí... Uměle vyvolaná krize je skvěle uplatněna rovněž v komerční sféře, kde se mimo jiné velmi hodí do krámu našim obchodním řetězcům, jež ji pak krásně využijí v reklamách, aby nalákali co nejvíce zákazníků, což je velmi příhodné především v období před vánocemi, které v současné době začíná někdy koncem září.....

Krize doslova potkáváme na každém rohu. Máme je brát smrtelně vážně nebo se zase jedná o nějaký další chytrý komerční tah? Hrozí nám skutečné bezprostřední nebezpečí anebo smíme v klidu „bezstarostně“ žít? Osobně se domnívám, že řešení krizí je velice individuální a ke každé krizi se musí přistupovat rozdílně a samostatně. Některé krize jsou pouze skutečně uměle vyvolávány a následně zveličeny v médiích za účelem komerčního využití. Jiné krize ale opravdu skrývají hrozbu potenciálního nebezpečí, jemuž je lépe předejít.

Co je to vůbec krize? Pojem krize pochází z řeckého výrazu krisis, což znamená soud. V klasickém dramatu krize označuje část děje, v němž dochází k závěrečnému rozporu protikladných sil. V současnosti je termín krize používán pro označení těžké, rozhodující chvíle, obtížné situace či moment nerovnováhy.

Nyní však již něco k samotné energetické krizi. Energetika samotná vznikla už někdy v pravěku, kdy lidé objevili oheň a začali používat dřevo (zatímco u nás na Ostravsku, lovci mamutů topili uhlím) jako zdroj tepla a konstruovat jednoduché stroje, využívající základních fyzikálních zákonů a energie přírody. Nové a nové technologie jsou pak dále objevovány a využívány ve starověku, středověku a novověku. Obrovský „skok“ udělalo lidstvo především v 19. století, v období průmyslové revoluce, kdy poprvé v krátkém čase proběhla razantní technologická restrukturalizace, v níž hlavní roli sehrály tepelné motory, které měnily energii tepelnou na mechanickou. Skutečná revoluce nastala především jejich masovým nasazením do mnoha odvětví lidské činnosti, počínaje průmyslem přes dopravu a zemědělstvím konče, což způsobilo razantní zvýšení spotřeby fosilních paliv, které záhy nahradily méně výhřevné dřevo. Na přelomu 18. a 19. století došlo k objevu elektřiny, následné bádání v tomto oboru mělo obrovský přínos zvláště pro energetiku. Elektřina si poměrně rychle našla cestu nejen do našich domovů, ale i do fabrik, kde elektromotory začaly postupně vytlačovat tepelné motory s nižší účinností, které se dnes již používají více méně pouze v dopravě, především v automobilovém průmyslu.

Každopádně jak motory automobilů tak i tepelné elektrárny, které se podílí na většině vyrobené elektrické energie, spalují fosilní paliva, jež jsou, jak je všeobecně známo, neobnovitelná. Tato skutečnost pro nás znamená, že nám tyto zdroje „pomalu“ dochází a jednou jich pozbudeme úplně, což si ve 20. století uvědomil jeden inteligentní geolog z USA

Jmenoval se Marion King Hubbert a přinesl světu tzv. Hubbertovu teorii ropného vrcholu, jež tvrdí, že v momentě, kdy lidstvo vytěží polovinu světových zásob ropy a dalších zdrojů fosilních paliv, dosáhne jejich těžba z geologických důvodů svého vrcholu a logicky začne klesat dolů, zatímco jejich cena bude stoupat vzhůru. Tak nastane energetická krize. Mnozí příznivci tržní ekonomiky tvrdí, že se s vysokými cenami přijdou zvýšené investice do rozvoje nových technologií, které nakonec krizi vyřeší. S tím rezolutně nesouhlasím. Nemůžeme s budoucností lidstva a planety handlovat prostřednictvím volné ruky trhu jako pánové z Wall Streetu, či z jiných burz. Do vědy musíme investovat vždy a to bez ohledu na osobní finanční zisky. Pro energetiku je klíčová elektřina, to je nezpochybnitelné a proto by si to měli uvědomit hlavně automobilové koncerny, které stále vyrábí vozidla se spalovacími motory, ačkoliv jsou elektromotory účinnější a k životnímu prostředí i ekologičtější. V tomto směru se nejlépe projevuje automobilka Renault. Důležitá je výroba elektřiny. Uhlé elektrárnám, jejichž počet je nejvyšší, jednou také odzvoní a budeme za ně muset najít ne alternativní, ale adekvátní náhradu. V současnosti jediné reálné a přijatelné řešení vidím v jaderné energetice, jelikož ta jediná je zatím schopna plnohodnotně nahradit tepelné elektrárny. Jaderné elektrárny s sebou sice přinášejí problémy s uskladněním jaderného odpadu, ale některé státy (Rusko, Francie) již dovedou jaderný odpad dále zpracovat procesy vitrifikací a bitumenací.

Chceme-li dále energetiku úspěšně rozvíjet, musíme se orientovat na jadernou energii. Je třeba vložit naše (nejen) finanční prostředky do jaderného výzkumu, poněvadž má pro nás nedocenitelný přínos, přičemž mnoho faktů a možností využití této části fyziky zatím zůstává neodhaleno (př. termojaderná fúze). Možná se vědcům podaří objevit další nové typy energií.....

Můj recept na energetickou krizi zní: nečekat až přijde, ale začít ji řešit ještě dříve než nastane, jelikož pak už může být pozdě. Nebát se investovat do vědy a vzdělání, protože jediné tyto investice se jednou v budoucnu lidstvu zúročí. Velice důležité je zbavit se obav z nových technologií a oprostít se od těch zastaralých, které z nás jen ždímají naše těžce vydobyté peníze.

Abychom však byli v naší snaze úspěšní, nemůžeme klást řešení energetické krize na bedra pouze „vědcům a jejich sponzorům“. Ovšem, že je třeba inteligentních vědců a miliard dolarů, ale také potřebujeme chytré a zkušené hospodáře. Energie se totiž musí vyrobit jen tolik, kolik jí opravdu potřebujeme i spotřebujeme a to s co nejmenšími ztrátami. A právě v tomto může být nápomocný každý z nás, kdo rozumně a šetrně zachází s energií. Nejenže ušetří, ale zároveň tím pomůže „své Zemi i svým současným a budoucím spolubydlícím“.